

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 196/05-42

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 11. januára 2006 v senáte zloženom z predsedu Štefana Ogurčáka a zo sudcov Juraja Horvátha a Lajosa Mészárosa prerokoval prijatú sťažnosť spoločnosti A., spol. s r. o., so sídlom V., zastúpenej advokátom JUDr. T. Š., K., vo veci porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Krajského súdu v Košiciach v konaní vedenom pod sp. zn. 10 Cb 315/98 a takto

r o z h o d o l :

1. Krajský súd v Košiciach v konaní vedenom pod sp. zn. 10 Cb 315/98 **p o r u š i l** základné právo spoločnosti A., spol. s r. o., na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.

2. Krajskému súdu v Košiciach v konaní vedenom pod sp. zn. 10 Cb 315/98 **p r i k a z u j e** konať vo veci bez zbytočných prietáhov.

3. Spoločnosti A., spol. s r. o., priznáva primerané finančné zadost'učinenie v sume 30 000 Sk (slovom tridsaťtisíc slovenských korún), ktoré jej je Krajský súd v Košiciach p o v i n n ý vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Spoločnosti A., spol. s r. o., priznáva náhradu trov právneho zastúpenia v sume 7 953 Sk (slovom sedemtisícdeväťstopäťdesiattri slovenských korún), ktorú je Krajský súd v Košiciach p o v i n n ý vyplatiť na účet jej advokáta JUDr. T. Š., do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením z 21. septembra 2005 č. k. I. ÚS 196/05-16 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť spoločnosti A., spol. s r. o., so sídlom V. (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej advokátom JUDr. T. Š., K., ktorou namietala porušenie základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 10 Cb 315/98.

Zo sťažnosti a jej príloh vyplýva, že v konaní vedenom na krajskom súde pod sp. zn. 10 Cb 315/98 sa sťažovateľka (v procesnom postavení žalobcu) podanou žalobou od marca 1998 domáha od A., s. r. o., R. (ďalej len „žalovaná“) zaplata 2 249 196 Sk s príslušenstvom z titulu neuhradenia zročných faktúr. Podľa tvrdenia sťažovateľky konanie krajského súdu v jej veci je aj napriek opakovaným urgenciám poznačené zbytočnými priet'ahmi, takže sa predlžuje doba jej právnej neistoty, odd'aluje sa právoplatné skončenie sporu a aj v prípade jej prípadného úspechu v spore sa v dôsledku zdlhavosti konania krajského súdu minimalizuje možnosť úspešného vymoženía priznanej pohľadávky.

Sťažovateľka v sťažnosti ďalej uviedla:

„(...) Žaloba sťažovateľa začala konanie pred súdom v marci 1998. Vec dosiaľ nie je právoplatne skončená. (...)

Vo veci ide o žalobu na zaplatenie presne určenej a zdokumentovanej sumy. Obchodný senát Krajského súdu (...) vec s podobným charakterom prejednáva ako najbežnejšiu časť svojej agendy. Rozhodujúce dôkazy, potvrdzujúce alebo naopak vyvracajúce oprávnenosť nároku má súd nielen možnosť ale aj povinnosť obstarat' s poukazom na § 6 a § 114 ods. 1) O. s. p. tak, aby bolo možné rozhodnúť o veci spravidla na jedinom pojednávaní. Keďže s výnimkou výsluchu jediného svedka, ktorého výpoveď navyše musí potvrdiť písomný dôkaz (organizačný poriadok firmy) ide o písomné dôkazy existujúce už v čase podania žaloby, bola táto povinnosť súdu celkom jednoznačná. Žiada sa pripomenúť, že tak, ako Krajský súd rozhodol vo veci posledným rozsudkom, mohol a mal rozhodnúť už prvým vynesenejším rozsudkom.

Sťažovateľ nielenže konanie žiadnym spôsobom nezdržoval, ale všemožne sa snažil, aby vec bola v primeranej lehote ukončená. Mal k tomu celkom opodstatnený dôvod, pretože firmy žalované, ale najmä brániace sa proti podobným povinnostiam preukázaným spôsobom zvyčajne zanikajú bez schopnosti svojej záväzky splniť. Tým znemožnia vymożenie aj priznanej pohľadávky. V tomto zmysle je sťažovateľ toho názoru, že najmä prvostupňový súd konal prakticky v takomto záujme žalovaného.

Ústavný súd SR pri posudzovaní dôvodov vzniku zbytočných priet'ahov sa už vyslovil, že hoci zdanlivo a relatívne plynulé konanie (čo však v tomto prípade ustáliť tiež nemožno!) neznamená, že súd koná efektívne. (...) Za neefektívne treba považovať každé konanie súdu, ktoré je v rozpore s § 114 ods. 1) O. s. p. Pri riadnom postupe aj pri využití opravného prostriedku mala byť vec ukončená na jedinom odvolacom pojednávaní. (...)“

Vychádzajúc z uvedených skutočností sťažovateľka žiadala, aby ústavný súd po prijatí jej sťažnosti na ďalšie konanie nálezom vyslovil, že krajský súd svojím postupom v konaní vedenom pod sp. zn. 10 Cb 315/98 porušil jej základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručené v čl. 48 ods. 2 ústavy, priznal jej primerané finančné

zadosťučinenie v sume 150 000 Sk, ako aj náhradu trov konania, ktoré jej v konaní pred ústavným súdom vznikli v dôsledku jej zastúpenia advokátom.

2. Na základe žiadosti ústavného súdu sa k veci písomne vyjadrili obaja účastníci konania: za krajský súd jeho predseda JUDr. I. V. listami sp. zn. Spr. 993/05 zo 17. júna 2005 a z 11. októbra 2005 a právny zástupca sťažovateľky stanoviskom k uvedeným vyjadreniam krajského súdu listom z 18. októbra 2005.

2. 1. Predseda krajského súdu vo svojom vyjadrení zo 17. júna 2005 okrem výpočtu procesných úkonov v predmetnom konaní uviedol:

„(...) V konaní sa nejedná právne o zložitý spor (podľa stanoviska sudcu), pretože nárok bol odporcom uznaný.

Úkony súdu prvého stupňa, vzhľadom na vyššie uvedený prehľad, nepreukazujú zbytočné prietahy v konaní (ide o prietahy v menšom rozsahu). Úkony odvolacieho súdu z tohoto pohľadu v našom stanovisku nehodnotíme (...).

Okrem okolností spočívajúcich v zaťaženi sudcov nášho úseku neovplyvňovali iné okolnosti postup v tomto spore.“

V liste z 11. októbra 2005 predseda krajského súdu uviedol nasledovné:

„(...) doplňujeme naše vyjadrenie zo 17. 6. 2005 o skutočnosť, že súhlasíme s tým, aby ústavný súd upustil od ústavného pojednávania o prijatej sťažnosti. (...)“

2. 2. Právny zástupca sťažovateľky vo svojom stanovisku k uvedenému vyjadreniu krajského súdu uviedol:

«(...) súhlasíme s tým, aby Ústavný súd konal bez našej prítomnosti (...).

(...) Pokiaľ ide o vyjadrenie Krajského súdu ako z jeho obsahu vyplýva obmedzil sa viacmenej iba na čiastočne výpovednú chronológiu sporu. Takže mu v podstate niet čo zásadné vytýkať. Vychádzajúc však zo stanoviska Ústavného súdu, prijatého v náleze č. 30/2000-Rozhodnutie sp. zn. I ÚS 19/2000 - nezaujímam toto vyjadrenie názor na námietku, že opätovné (až dosiaľ trojnásobné) zrušovanie rozsudkov odvolacím súdom svedčí o nízkej kvalite rozhodovania. Súhlasiť treba pritom s klasifikáciou sporu ako nie

zložitého. Nie však už s názorom, že ide o prietahy „... v menšom rozsahu“. Opätovne pripomíname citeľnosť následkov dĺžky sporu ako jedného z kritérií stupňa naliehavosti existencie právoplatného rozhodnutia. (...)»

3. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich vyjadreniami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy. Jej prerokovanie na ústnom pojednávaní – vzhľadom na povahu predmetu posúdenia, ktorá je určená povahou tohto základného práva – ústavný súd nepovažuje ani za vhodný, ani za nevyhnutný procesný prostriedok na zistenie skutočností potrebných pre meritórne rozhodnutie vo veci, t. j. rozhodnutie o tom, či namietaným postupom súdu bolo alebo nebolo porušené právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov (I. ÚS 40/02, I. ÚS 41/03, I. ÚS 65/04).

II.

Z obsahu sťažnosti, jej príloh, z vyjadrení účastníkov konania a z obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu ústavný súd zistil nasledovný priebeh a stav konania vedeného na krajskom súde pod sp. zn. 10 Cb 315/98:

- 23. marec 1998 – sťažovateľka sa žalobou podanou Okresnému súdu Rožňava (ďalej len „okresný súd“) domáhala od žalovanej zaplataenia pohľadávky, ktorá jej bola postúpená vo výške 2 249 196 Sk s príslušenstvom;

- 25. marec 1998 – okresný súd v súlade s § 104a ods. 1 a 2 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“) s poukazom na § 9 ods. 3 písmeno a) OSP postúpil vec na ďalšie konanie krajskému súdu ako súdu príslušnému, a o tejto skutočnosti upovedomil aj účastníkov konania;

- 30. marec 1998 – spis bol doručený krajskému súdu;

- 2. apríl 1998 – krajský súd vyzval sťažovateľku na zaplatenie súdneho poplatku za podanie žaloby;
- 29. apríl 1998 – sťažovateľka zaplatila súdny poplatok;
- 5. máj 1998 – krajský súd uznesením konanie zastavil z dôvodu nezaplatenia súdneho poplatku sťažovateľkou;
- 22. máj 1998 – sťažovateľka podala proti uzneseniu o zastavení konania odvolanie s odôvodnením, že na výzvu krajského súdu, ktorá jej bola doručená 21. apríla 1998, súdny poplatok zaplatila 29. apríla 1998 (predložila výpis z banky);
- 3. september 1998 – krajský súd uznesením zrušil svoje uznesenie o zastavení konania z 5. mája 1998;
- 28. október 1998 – sťažovateľka oznámila krajskému súdu adresu svedka, ktorého žiadala vo veci vypočuť;
- 29. október 1998 – právny zástupca žalovanej žiadal krajský súd o zaslanie žaloby, pretože jej ešte nebola zaslaná (o spore sa dozvedela z doručeného uznesenia z 5. mája 1998 o zastavení konania, ako aj z uznesenia z 3. septembra 1998);
- 16. november 1998 – krajský súd zaslal žalovanej rovnopis žaloby;
- 19. január 1999 – krajský súd predvolal účastníkov na pojednávanie nariadené na 4. február 1999;
- 3. február 1999 – právny zástupca žalovanej (JUDr. Č.) oznámil krajskému súdu, že žalovaná si zvolila iného právneho zástupcu, ktorý sa z dôvodu choroby nemôže na pojednávaní 4. februára 1999 zúčastniť, preto žiadal o jeho odročenie, ako aj o to, aby všetky písomnosti boli doručované priamo žalovanej;
- 4. február 1999 – sťažovateľka faxom ospravedlnila svoju neúčast' na pojednávaní 4. februára 1999, pretože predvolanie jej bolo poštou doručené v deň pojednávania, a následne sa pojednávanie z dôvodu mimoriadnej udalosti – „*oznámenie o uložení bomby v budove súdu*“ nekonalo;
- 29. september 1999 – krajský súd nariadil pojednávanie na 18. október 1999;
- 13. október 1999 – právny zástupca žalovanej (JUDr. Č.) zaslal krajskému súdu vyjadrenie k žalobe a priložil splnomocnenie na zastupovanie žalovanej v spore;
- 18. október 1999 – pojednávanie bolo po vypočutí účastníkov odročené na neurčito za účelom predvolania svedkov a doplnenia dokazovania;

- 21. október 1999 – žalovaná oznámila krajskému súdu adresu svedka, ktorého žiadala vypočúť;
- 17. november 1999 – krajský súd nariadil pojednávanie na 6. december 1999;
- 3. december 1999 – žalovaná oznámila krajskému súdu, že podala trestné oznámenie na svojho bývalého ekonóma, ktorý mal byť v predmetnom konaní vypočutý ako svedok, a to z dôvodu podozrenia zo spáchania trestného činu podvodu v súvislosti s predmetom konania prebiehajúceho súdneho sporu, a vzhľadom na túto skutočnosť žiadala konanie prerušiť „*do času právoplatného skončenia trestného konania v tejto veci*“;
- 6. december 1999 – pojednávanie bolo po vypočutí svedkov odročené na neurčito za účelom predloženia listinných dôkazov sťažovateľkou;
- 17. február 2000 – sťažovateľka predložila krajskému súdu požadované listinné dôkazy s tým, že prípadné ďalšie listiny sa nachádzajú na Daňovom úrade v R.;
- 16. október 2000 – sťažovateľka urgovala konanie vo veci a žiadala nariadiť pojednávanie;
- 7. november 2000 – krajský súd nariadil pojednávanie na 23. november 2000;
- 23. november 2000 – krajský súd na pojednávaní rozhodol spor rozsudkom, ktorým vyhovel žalobe sťažovateľky;
- 26. január 2001 – žalovaná sa odvolala proti rozsudku krajského súdu z 23. novembra 2000;
- 1. február 2001 – krajský súd uznesením uložil žalovanej povinnosť zaplatiť súdny poplatok za odvolanie a súčasne zaslal odvolanie žalovanej na vyjadrenie sťažovateľke;
- 15. marec 2001 – sťažovateľka sa vyjadrila k odvolaniu žalovanej;
- 29. marec 2001 – uznesenie o vyrubení súdneho poplatku za odvolanie žalovanej bolo predložené „*učtárni KS*“;
- 23. apríl 2001 – spis bol predložený Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky (ďalej len „*najvyšší súd*“) na konanie o odvolaní žalovanej;
- 28. február 2002 – najvyšší súd uznesením sp. zn. 1 Obo 106/01 zrušil odvolaním napadnutý rozsudok krajského súdu z 23. novembra 2000 a vec mu vrátil na ďalšie konanie za účelom doplnenia dokazovania;
- 15. apríl 2002 – spis bol vrátený krajskému súdu;
- 28. máj 2002 – krajský súd žiadal z obchodného registra výpis ohľadne žalovanej, ktorý mu bol zaslaný 3. júna 2002;

- 6. september 2002 - krajský súd pod hrozbou zastavenia konania vyzval sťažovateľku, aby v žalobe upresnila označenie žalovanej;
- 24. september 2002 – sťažovateľka upresnila označenie žalovanej;
- 11. február 2003 – právny zástupca žalovanej oznámil krajskému súdu, že sťažovateľkou uplatňované nároky v spore boli premlčané;
- 12. február 2003 – krajský súd nariadil pojednávanie na 13. marec 2003;
- 13. marec 2003 – po vypočutí sťažovateľky bolo pojednávanie za účelom ďalšieho dokazovania (vypočutie sťažovateľkou navrhovaných svedkov a vyžiadanie listín od žalovanej) odročené na neurčito;
- 18. marec 2003 – krajský súd vyžiadal od žalovanej sťažovateľkou navrhované listinné dôkazy (organizačný poriadok);
- 29. apríl 2003 – krajský súd nariadil pojednávanie na 15. máj 2003;
- 13. máj 2003 – žalovaná oznámila krajskému súdu odvolanie splnomocnenia udeleného JUDr. Č. a za účelom ustanovenia nového právneho zástupcu žiadala odročiť pojednávanie nariadené na 15. máj 2003;
- 15. máj 2003 – krajský súd po vypočutí sťažovateľky rozsudkom žalobu sťažovateľky v celom rozsahu zamietol;
- 23. jún 2003 – krajskému súdu bolo doručené odvolanie sťažovateľky proti rozsudku z 15. mája 2003;
- 1. júl 2003 – krajský súd vyzval žalovanú na vyjadrenie k odvolaniu sťažovateľky a sťažovateľke uznesením uložil povinnosť zaplatiť súdny poplatok za odvolanie;
- 11. september 2003 – spis bol predložený najvyššiemu súdu na konanie o odvolaní sťažovateľky;
- 26. október 2004 – najvyšší súd uznesením sp. zn. 1 Obo 224/03 zrušil odvolaním napadnutý rozsudok krajského súdu z 15. mája 2003 a vec mu vrátil na ďalšie konanie;
- 10. december 2004 – spis bol vrátený krajskému súdu;
- 17. január 2005 – krajský súd nariadil pojednávanie na 31. január 2005;
- 24. január 2005 – právna zástupkyňa sťažovateľky žiadala o odročenie pojednávania nariadeného na 31. január 2005 z dôvodu kolízie termínov pojednávania a z dôvodu pobytu konateľa sťažovateľky v zahraničí;

- 31. január 2005 – pojednávanie bolo pre neprítomnosť sťažovateľky odročené na neurčito „za účelom opätovného predvolania účastníkov konania“;
- 21. február 2005 – krajský súd nariadil pojednávanie na 14. marec 2005;
- 14. marec 2005 – krajský súd rozsudkom v plnom rozsahu vyhovel žalobe sťažovateľky;
- 16. máj 2005 – krajskému súdu bolo doručené odvolanie právnej zástupkyne sťažovateľky proti výroku o trovách konania v rozsudku zo 14. marca 2005;
- 17. máj 2005 – krajskému súdu bolo doručené odvolanie žalovanej proti rozsudku zo 14. marca 2005;
- 18. máj 2005 – krajský súd vyzval sťažovateľku na vyjadrenie k odvolaniu žalovanej;
- 30. máj 2005 – právna zástupkyňa sťažovateľky upozornila krajský súd, že jej bolo na vyjadrenie zaslané odvolanie, ktoré sama podala 16. mája 2005, a žiadala zaslať odvolanie podané žalovanou;
- 13. jún 2005 – sťažovateľka podala na krajskom súde návrh na vydanie predbežného opatrenia;
- 15. jún 2005 – spis krajského súdu si na nahliadnutie vyžiadal najvyšší súd;
- 17. jún 2005 – spis bol zapožičaný najvyššiemu súdu;
- 21. jún 2005 – sťažovateľka sa vyjadrila k odvolaniu žalovanej;
- 18. júl 2005 – spis bol vrátený krajskému súdu;
- 25. júl 2005 – krajský súd vyzval sťažovateľku na zaplatenie súdneho poplatku za návrh na predbežné opatrenie;
- 2. august 2005 – sťažovateľka zaplatila súdny poplatok za návrh na predbežné opatrenie;
- 11. august 2005 – krajský súd uznesením návrh sťažovateľky na vydanie predbežného opatrenia zamietol;
- 2. september 2005 – sťažovateľka sa odvolala proti uzneseniu z 11. augusta 2005;
- 5. september 2005 – krajský súd vyzval sťažovateľku na zaplatenie súdneho poplatku za odvolanie proti uzneseniu, ktorým bol zamietnutý návrh na vydanie predbežného opatrenia;
- 28. september 2005 – sťažovateľka zaplatila súdny poplatok za odvolanie proti uzneseniu, ktorým bol zamietnutý návrh na vydanie predbežného opatrenia;
- 10. október 2005 – spis bol predložený najvyššiemu súdu na konanie o odvolaniach účastníkov (odvolanie sťažovateľky proti rozsudku v časti výroku o trovách konania doručené krajskému súdu 16. mája 2005, odvolanie žalovanej proti rozsudku doručené

krajskému súdu 17. mája 2005 a odvolanie sťažovateľky proti uzneseniu z 11. augusta 2005 doručené krajskému súdu 2. septembra 2005);

- 31. október 2005 – najvyšší súd uznesením sp. zn. 5 Obo 329/05 potvrdil odvolaním napadnuté uznesenie krajského súdu z 11. augusta 2005, ktorým krajský súd zamietol návrh sťažovateľky na vydanie predbežného opatrenia, a súčasne prípisom sp. zn. 6 Obo 334/05 vrátil krajskému súdu spis bez vybavenia odvolania žalovanej proti rozsudku s upozornením, že „žalobca nezaplatil súdny poplatok za odvolanie“ [poznámka ústavného súdu – najvyšší súd v prípise upozorňuje na nezaplatenie súdneho poplatku žalobcom, t. j. sťažovateľkou za odvolanie „z 13. 5. 2005 (č. l. 168)“, avšak na č. l. 168 súdneho spisu sa v skutočnosti nachádza odvolanie žalovanej z 13. mája 2005, a nie odvolanie sťažovateľky, navyše najvyšší súd sa vôbec nevyjadril k odvolaniu sťažovateľky proti výroku o trovách konania v rozsudku zo 14. marca 2005];

- 9. november 2005 – spis bol vrátený krajskému súdu a krajský súd obratom vyzval žalovanú na zaplatenie súdneho poplatku za odvolanie proti rozsudku.

III.

Ústavný súd podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. (...)

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov (...).

Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na štátnom orgáne sa právna neistota osoby neodstráni. Až právoplatným rozhodnutím súdu sa vytvára právna istota. Pre splnenie ústavného práva zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy nestačí, aby štátny orgán vec prerokoval. Ústavné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov sa naplní zásadne až právoplatným rozhodnutím štátneho orgánu, na ktorom sa osoba domáha odstránenia právnej neistoty ohľadom svojich práv (napr. I. ÚS 41/02).

Predmetom konania pred ústavným súdom bolo posúdenie, či postupom krajského súdu v konaní o zaplatenie 2 249 196 Sk s príslušenstvom vedenom pod sp. zn. 10 Cb 315/98, v ktorom sťažovateľka vystupuje v procesnom postavení žalobcu, došlo k porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy.

Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov garantované v čl. 48 ods. 2 ústavy, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitost' veci, správanie účastníka konania a postup súdu (I. ÚS 41/02). V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02, I. ÚS 79/05). Podľa rovnakých kritérií ústavný súd postupoval aj v danom prípade.

1. Pokiaľ ide o kritérium „zložitosť vecí“, zo skutočností uvádzaných krajským súdom „*V konaní sa nejedná právne o zložitý spor (podľa stanoviska sudcu), pretože nárok bol odporcom uznaný*“, ale ani z obsahu spisu ústavný súd nezistil v doterajšom priebehu konania žiadnu takú okolnosť, ktorá by odôvodňovala záver o takej zložitosti posudzovanej veci, ktorá by mohla negatívne ovplyvniť, resp. odôvodniť doterajší priebeh a dĺžku konania.

2. Pokiaľ ide o správanie sťažovateľky ako účastníčky konania, ústavný súd nezistil žiadne skutočnosti, z ktorých by bolo možné vyvodiť, že sťažovateľka podstatným spôsobom prispela k doterajšej dĺžke konania, a ktoré by mali byť osobitne zohľadnené na jej ťarchu pri posudzovaní otázky, či a z akých dôvodov došlo v predmetnom konaní k prieťahom.

3. Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom krajského súdu a v tejto súvislosti konštatuje, že krajský súd bol v predmetnej veci nečinný, resp. nepreukázal vo veci relevantnú procesnú činnosť v období:

- od 29. apríla 1998 (sťažovateľka zaplatila súdny poplatok za žalobu) do 16. novembra 1998 (krajský súd zaslal žalobu sťažovateľky na vyjadrenie žalovanej), t. j. viac ako 6 mesiacov, pričom v tomto období krajský súd vykazoval neefektívnu procesnú činnosť, keď aj napriek zaplateniu súdneho poplatku sťažovateľkou zastavil konanie uznesením z 5. mája 1998, ktoré následne v dôsledku odvolania sťažovateľky ako neopodstatnené zrušil uznesením z 3. septembra 1998. Navyše, ústavný súd poznamenáva, že krajský súd zaslal žalobu na vyjadrenie žalovanej až po jej žiadosti o jej zaslanie z 29. októbra 1998;

- od 4. februára 1999 (pojednávanie, ktoré sa z objektívnych dôvodov – „*uloženie bomby v priestoroch budovy súdu*“ nekonalo) do 29. septembra 1999 (krajský súd nariadil pojednávanie), t. j. viac ako 7 mesiacov;

- od 17. februára 2000 (sťažovateľka predložila krajskému súdu požadované listiny) do 7. novembra 2000 (krajský súd nariadil pojednávanie), t. j. viac ako 8 mesiacov;

- od 24. septembra 2002 (sťažovateľka upresnila označenie žalovanej) do 12. februára 2003 (krajský súd nariadil pojednávanie), t. j. takmer 5 mesiacov.

Celková doba zbytočných prietáhov ustálená ústavným súdom predstavuje viac ako 2 roky.

V súvislosti s obranným tvrdením predsedu krajského súdu, že „*Okrem okolností spočívajúcich v zaťaženi sudcov nášho úseku neovplyvňovali iné okolnosti postup v tomto spore*“, ústavný súd opakovane konštatuje, že nadmerné množstvo vecí, v ktorých štát musí zabezpečiť súdne konanie, ho nezbavuje zodpovednosti za zbytočné prietahy v súdnom konaní. Námietka neprimeraného zaťaženia sudcov pri vybavovaní agendy nepredstavuje dôvody, ktoré by mohli byť interpretované inak než technické a organizačné problémy, ktoré však nemôžu ísť na ťarchu účastníka, ktorý od súdu právom očakáva ochranu svojich práv bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (IV. ÚS 58/02). V tejto súvislosti ústavný súd už uviedol (I. ÚS 19/00, I. ÚS 28/01, I. ÚS 50/01, I. ÚS 108/02, I. ÚS 38/03), že nedostatočné personálne obsadenie súdu a nadmerné množstvo vecí, v ktorých sa musí zabezpečiť súdne konanie, by mohlo len dočasne ospravedlniť vzniknuté prietahy, a to len v tom prípade, ak sa za tým účelom prijali včas adekvátne opatrenia. Ústava v čl. 48 ods. 2 zaväzuje predovšetkým súdy ako garantov spravodlivosti, aby prijali príslušné opatrenia umožňujúce prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov, a tým vykonanie spravodlivosti v primeranej lehote.

Z vyjadrenia predsedu krajského súdu nevyplýva prijatie účinných opatrení. Skutočnosť, že krajský súd mal problémy s vybavovaním veľkého množstva agendy, ktoré nedokázal riešiť, nemôže byť pripočítaná na ťarchu účastníka konania a nemá povahu okolností, ktoré by vylučovali zodpovednosť súdu, ktorý je vecne a miestne príslušný na rozhodnutie vo veci občana, ktorý sa naň obrátil (I. ÚS 156/02, I. ÚS 65/04).

Vzhľadom na uvedené dôvody ústavný súd vyslovil porušenie práva sťažovateľky na prerokovanie predmetnej veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy, tak ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia pod bodom 1.

4. V nadväznosti na tento výrok a v záujme efektívnosti poskytnutej ochrany sťažovateľke ústavný súd vo výroku tohto rozhodnutia pod bodom 2 prikázal krajskému súdu podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde konať vo veci bez zbytočných prietáhov.

5. Podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda sa porušili, aj primerané finančné zadost'učinenie.

Sťažovateľka sa domáhala aj priznania primeraného finančného zadost'učinenia vo výške 150 000 Sk, so zdôvodnením: *„Sťažovateľ sa vinou súdov takmer dostal do tzv. druhotnej platobnej neschopnosti, čo priamo ohrozilo jeho existenciu. (...) Pre sťažovateľa znamená postup súdov ako bolo uvedené, mimoriadne citlivý zásah do jeho oprávnených záujmov.“*

Vzhľadom na okolnosti danej veci ústavný súd dospel k názoru, že len konštatovanie porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nie je pre sťažovateľku dostatočným zadost'učinením. Ústavný súd preto uznal za odôvodnené priznať jej aj finančné zadost'učinenie podľa citovaného ustanovenia zákona o ústavnom súde, ktoré podľa zásad spravodlivosti s prihliadnutím na všetky okolnosti zisteného porušenia práv sťažovateľky považuje za primerané vo výške 30 000 Sk.

Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadost'učinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia pod bodom 3.

6. Sťažovateľka si uplatnila nárok na náhradu trov konania pred ústavným súdom, ktoré jej vznikli v dôsledku zastúpenia advokátom, a to za tri úkony právnej služby podľa § 11 ods. 2 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb (ďalej len „vyhláška“).

Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľky ústavný súd vychádzal z § 1 ods. 3 a § 11 ods. 2 vyhlášky. Základná sadzba odmeny za jeden úkon právnej služby uskutočnený v roku 2005 je 2 501 Sk a hodnota režijného paušálu je 150 Sk.

S poukazom na výsledok konania patrí sťažovateľke náhrada trov za tri úkony právnej pomoci vykonané v roku 2005 (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie ústavnému súdu zo 17. mája 2005 a vyjadrenie z 18. októbra 2005) vo výške 7 503 Sk a trojnásobok režijného paušálu vo výške 450 Sk.

Ústavný súd tak priznal sťažovateľke náhradu trov konania v celkovej výške 7 953 Sk, tak ako to je uvedené pod bodom 4 výroku tohto rozhodnutia.

7. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 11. januára 2006